

První litevská KNIHA

Latinské věnování *Katechismu*
Velkému Litevskému Knížectví

AD MAGNUM
DUCATVM LITVANIAE

AD MAGNUM
DUCATVM LITVANIAE

*Fausta ducum magnorum altrix, Lituania clara,
Haec mandata Dei, suscipe mente pia,
Ne te, cum dederis rationes ante tribunal
Augustum, magni iudicis ira premat.*

**Fausta ducum magnorum altrix, Lituania clara,
Haec mandata Dei, suscipe mente pia,
Ne te, cum dederis rationes ante tribunal
Augustum, magni iudicis ira premat.**

Šťastná matko velkých knížat, osvícená Litvo,
Tato slova Boží přijmi s myslí pobožnou,
Aby tě, když budeš se zodpovídat před soudem
Vysokým, velkého soudce hněv nezatížil.

První litevská KNIHA

Latinská předmluva *Katechismu*.

PASTORIBVS

ET MINISTRIS ECCLESiarUM

In Litvania gratiam et pacem

Předmluva oslovuje kněze Litevského velkoknížectví a nabádá je k aktivnější katechizaci, tzn. šíření křesťanství v Litvě.

Autorství nejisté: pravděpodobně text společně napsali rektor Královecké univerzity Friedrich Stapilus a sám Mažvydas.

I 8568

PASTORIBVS

ET MINISTRIS ECCLESIA

rum in Litvania gratiam
et pacem.

Quidam nimis arctis limitibus scripturae sacrae possessionem includunt, dum eam sola sacerdotum familia terminant, plebe interim exterminata. Pollui sacra, propbanari mysteria clamitant, et quasi magna publicis domesticisque; seditionibus fenestram aperiri, si populum admittendum censeas. His igitur cautio est, nequis in Apostolorum, Prophetarumque; sacrarium introducatur, lingua uernacula loquens. Sed haec inuria est intolerabilis. A communibus sacris arceri populum, quibus tamen abesse sine animae uitaeque; aeternae detrimento, possit nemo, quid quaso potest iniquius? Quae. n. sacra communiora, quae magis necessaria populo, quam doctrina caelestis? Haec enim sola ceu leopboros certam aeternae salutis uiam omnibus aequae praescribit, atque demonstrat. Quia enim tam plebs, quam proceres, caelesti opus habent doctrina, quae quid Deus a nobis postulet, quid nos possimus praestare, doceat, ostendatque; quae sine causa consequenda salutis sempiternae, etc. Ergo cum haec doctrina excludat neminem, haud recte quidem inra

A H

priuata

První litevská KNIHA

KNIGIELES

Pašias byla Letuūnštump jr

Szemalštump.

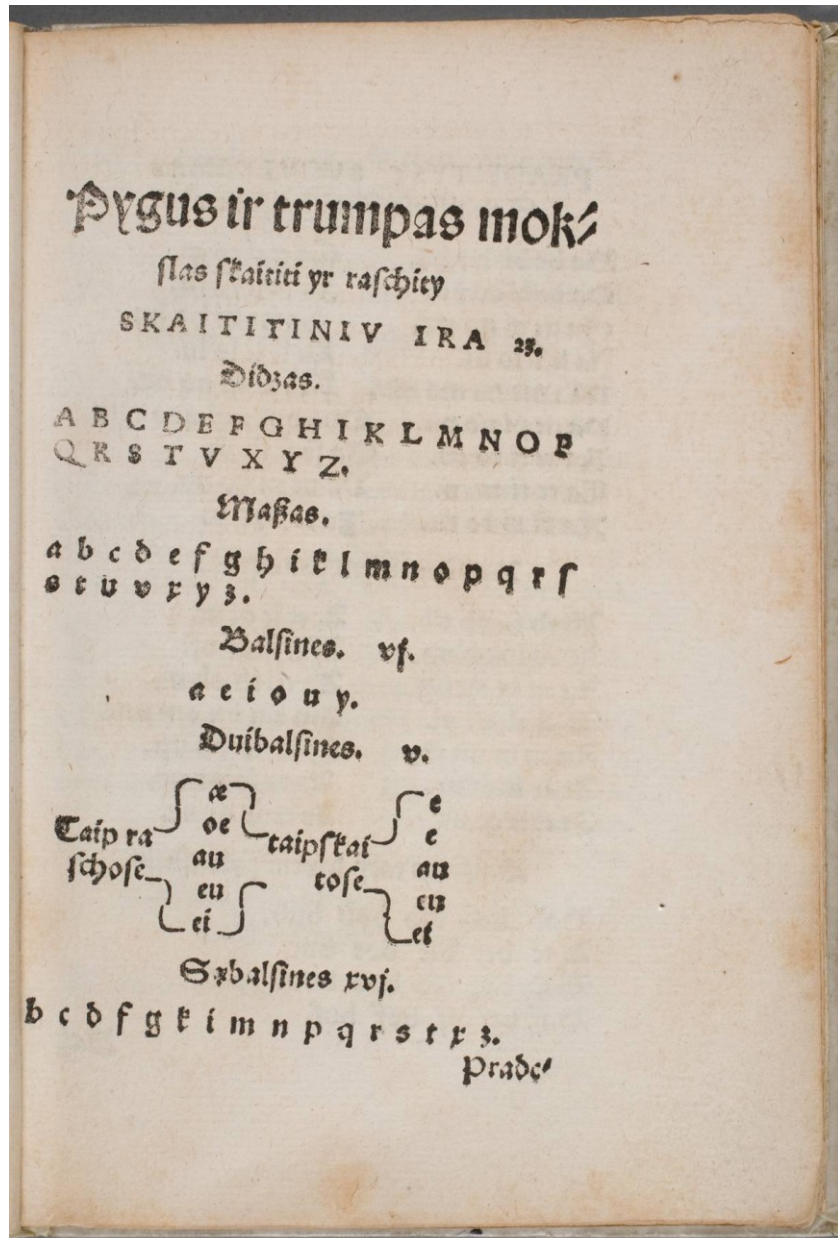
Bralei seferis imkiet manī lr skalēkiet/
Jr eatal škaitdamī permankiet.
Mašla schito tewai iusu eraškāwa tureti.
Ne to negaleia ne wenu budu gauti.
Regtery to narela sawa atimis/
Lai pyr ischgiršī sawa ausimis.
Jan nu ka tewai nakada neregleia/
Nu schieat wšs iusump acēia.
Veizdekiet lr dabakierese šmanes wofas
Schieat eit iusump šadis degaus karalistas
Malanel ir šu dziaulšmē es šadi prigimkiet
A iusu bukūšū scheimina makitiet.
Sunus dukteris iusu tur eatal māteey
Viša schyrdy tur eš dewa šady milety.
Jei bralei seferis tus šadzins nepapeltis
Dewa tewa lr sunu sau milu padarīšit.
Jr pašlawīnēi pa atimis dewa busit.
Višosū daitkosū palaimi tureste.
Schieū mašlū dewa tūtrai pašysye
Jr degaus karalistas p prišartyšys.
Kūšca

Litevská předmluva: první báseň v litevštině „Knižky sami promlouvají na Litevce a Žemaity“

Akrostich (první písmena každého řádku), řádek 3 až 17:

MARTJNVS MASVJDJVS

První litevská KNIHA

Slabikář

Mažvydas je autorem prvních litevských gramatických termínů:

Skaitytinė – písmeno

Balsinė – samohláska

Dvibalsinė – dvouhláska

Svabalsinė – souhláska

První litevská KNIHA

Kietwirta Dalis.

Swetastis alba sacramentai basniczias
tatai esti, krikastas schwintastis, Kunas ir
kragis pana musu Jesu Christusa etc.

Penkta Dalis Catechisma

Pehta dalis ape istatima vredit, tatai esti,
ape gyvenima kasna smagaus kaip tur
gyventi sawa stany pagal Dewa walias

Drima Dalis.

Deschintis Dewa prysakimu.

i. Pirmas.

Ne tureki kyca Dewu preg manes.

ij. Antras.

Uegimti warda pana, Dewa tawa na
prasnai.

lij Tretzas

Katechismus – první část

Desatero

První litevská KNIHA

Katechismus – druhá část

Dvanáct bodů křesťanské víry

Exodus 20, Já jsem
Hospodin, tvůj Bůh,
Bůh zárlivě milující.
Stihám vlnu otců na
synech do třetího i
čtvrtého pokolení
těch, kteří mě
nenávidí, ale
prokazují
milosrdenství tisícům
pokolení těch, kteří
mě milují a má
přikázání
zachovávají.

ix. Dewintas

Ne gieiski hūkla arcima tawa

x. Deschintas

Ne gieiski materis la, nei berwa, nei mer-
gas, nei iauozia, nei aschila, ir ne wena.
Dauka turssai ia esti.

Xarsa Dewa grassimas

Jrmalanes šadegimas ape wisus prisaki-
mus. Ischwadu Knigasū. xx. Cap. Asch
essni Panas Diewas tawa, Macznas,
Kierschtauiests. Aclakasis piktenibes tie-
wu ant sunu ig erete ir Kierwirca eyle gimī-
nes schicu kure manes neapktent. Ir dar-
sis milaschirdigiste ant tokščanczia temus,
kure mane myl ir serkti prisakimus mana.

**II. Antra Dalis Kate-
chisimusa. Dwilika straip**

szis weras krikščianiu, per apasch
calus schwentosius sugulditu.

i. Pirme

První litevská KNIHA

III. Treczia Dalis

Alba pānā, kure patis pānas Chri-
stusas palita ir matie kaipo, gy turim pra-
schiti. S. Matheuspi. vj. cap. Schita esti.

**Lewe musu kurts esti
DANGUSU.**

- I Schweskieše wardas tawa.
- II Ateik karalyste tawa.
- III Boki tawa walia kaip dagui tarp
ir semeie.
- IIII Dona musu wysjudieny dodi mumus
ny.
- V Ir atleid mumus musu kaltibes, kaip
mes atleidem musu kaltimos.
- VI Niewed mas ingi pagundima.
- VII Bee gielbek mys nogi wysa plka.
Amen.

B iij iij. Diet:

Katechismus – třetí část

Otčenáš

První litevská KNIHA

III. Kieturta Dalis ape

Swetastis alba sacramentos bazniczias.

Ape Swetasti Krikschta

schwentala.

Kriksstas ne esti tektai prastas wondo,
bet esti prisakimapi Dewa prerakintas is
su zadziu suglaustas, taipu taipu schwen-
tais Euangelyaie paraschite/ira. s. Mathe-
iupj. capagaliansiagi Salwagi.

E Idami makitier wisas smanes krikstis/
dame las Vardana Tiewa ir Su una-
nis ir Dwases schwentases.

S zadis Dewa, ir tadegimas schwentas
mimpis Markupi / capagaliansemi pas-
guldime apraschitas esti tais zadis.

Kurssai tikies ir bus ap

krikstas bus ischganitas kursai
ne inggielities bus pakalincas.

Pasiekai alba naudas krikstaschwentala.

I Kriksstas schwentasis dara smaguy gre-
tu acleidima ir Dewas tewas tam
smagni per sawa sunu Jesu Christu
dost. Amesi schwentage.

Katechismus – čtvrtá část

O svatostech

První litevská KNIHA

Janas II.

Inkiet dwoasē schwonegle, kurlu tektat
atleiste grekus, schleit bus atleisti, Kuris
rektai notwerste, notwereti bus.

V. Penkta Dalis ape

Statutus vreau alba giventima.

Pirmas sigistatimes Biskupa bas iniczias.

S. P. I. Chlmo. itf.

Jei kurssai Biskupistes vreau gieldza tasak
giera darba gield. Keik tadrim idant Bisku-
pas buer ciskas jr nepatepea koma. Ver-
nas materis wiras, ne tingus, crejwas
ramas, prateliskas, gadnus makiel, ne
gireukle, ne zbradunus, ne naris biantaus.
zista, bet teisus, talims nog lakamstwas,
kurssai sawa hukl gieraſ rbeda, kurssai
sonus eareti sawa maczele pasluschnus,
suwisakiu weslibijmu. A jei kurssai
eikra hukla rediet nemaik, kuris bada Bas-
niczie Diawa redis? Menawias leib pa-
sporecs ig apskatinima necesiniku ne igi-
puleu, Keik prektam ie m giera eareti liudis
ma nog prasch ilimur:ieib ne igipuleu yng
gieda r. iel sch. a. a. necesiniku.

Katechismus – pátá část

O povinnostech stavů:

Biskupové

Kněži

Věřící

Páni

Podřízení

Muži

Ženy

Rodiče

Děti

Sluhové, služky, chasa

Dospělí muži a mladí muži

Dospělé ženy a dívky

Vdovy

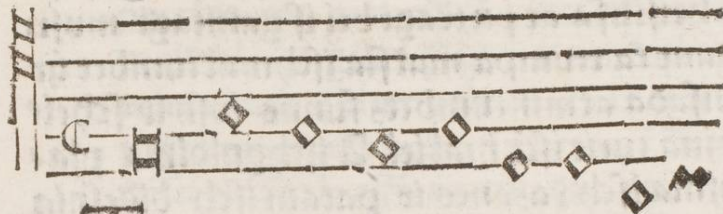
Všichni lidé

První litevská KNIHA

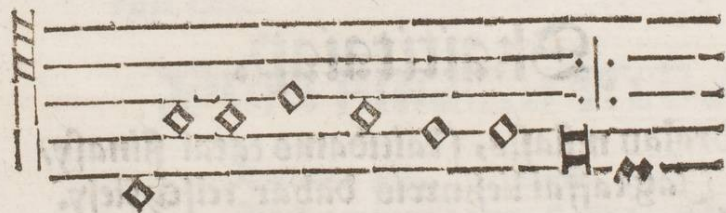
PRADESTYSE

giessines schwentas.

Diewa prisakimas kurtj gal giedate ant no
tas anas senases letiskas O Anno pany
selacherna spokolenia etef. Bet del ber
nelis masulu su nota senoge paguldziau.

I. **T**as est Diewa prisakimas
Tu ret smagau wena Diewa

Breku musu pazinimas

Zpěvník

11 zpěvů

Poprvé v litevštině je zaznamenána
melodie

První litevská KNIHA

Luteránský *Catechismus*,
1547, Královec

Kniha byla kolektivním dílem.

Kromě Mažvydase
spolupracovali
Stanislovas Rapolionis a
Abraomas Kulvietis.

Mažvydas vycházel z celé
řady starších katechismů
německých a polských (viz
povinnou sekundární četbu)

